

BIJDRAGE AWTI TEN BEHOEVE VAN NOTAOVERLEG 'RUIMTEVAART EN INNOVATIE' – 11 JANUARI 2021

Aanleiding

Op 11 januari 2021 houdt de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat een notaoverleg over 'ruimtevaart en innovatie'. De commissie bespreekt dan het recente, door de Kamer zelf verzochte AWTI-advies 'Beter van start' over de doorgroei van kennisintensieve start-ups en de kabinetsreactie op twee eerdere AWTI-adviezen over respectievelijk sleuteltechnologieën en maatschappelijke transities. Daarnaast komt een aantal beleidsdossiers aan bod die te maken hebben met deze adviezen.

In deze notitie geven wij u een kort overzicht van deze adviezen en mogelijke acties voor de Kamer.

Kern van het AWTI-advies 'Beter van start'

Doorgroei kennisintensieve start-ups stopt

Nederland heeft een goed ecosysteem voor het *ontstaan* van nieuwe bedrijvigheid, ook vanuit de kennisinstellingen. Maar de doorgroei van deze kennisintensieve bedrijven stopt, zo blijkt uit onderzoek door het Erasmus Centre for Entrepreneurship in opdracht van de AWTI. Zo mist Nederland kansen in vergelijking met het VK of Israël.

Belemmeringen voor doorgroei

- ▶ trage ontwikkeling bedrijfsmodel van kennisintensieve start-ups
- ▶ sommige afspraken bij start belemmeren later de doorgroei
- ▶ beperkte ambitie en
- ▶ financiering voor doorgroei schiet tekort

Advies: een betere doorgroei van kennisintensieve start-ups begint bij de start

Kennisintensieve start-ups zullen vaker succesvol doorgroeien tot scale-ups als zulke start-ups geholpen worden om zich *vanaf het begin* meer op ondernemerschap en groei te richten. Ook moeten de mogelijkheden voor doorgroefinanciering van dit type bedrijven verbeteren.

Aanbevelingen

▶ Beter van start

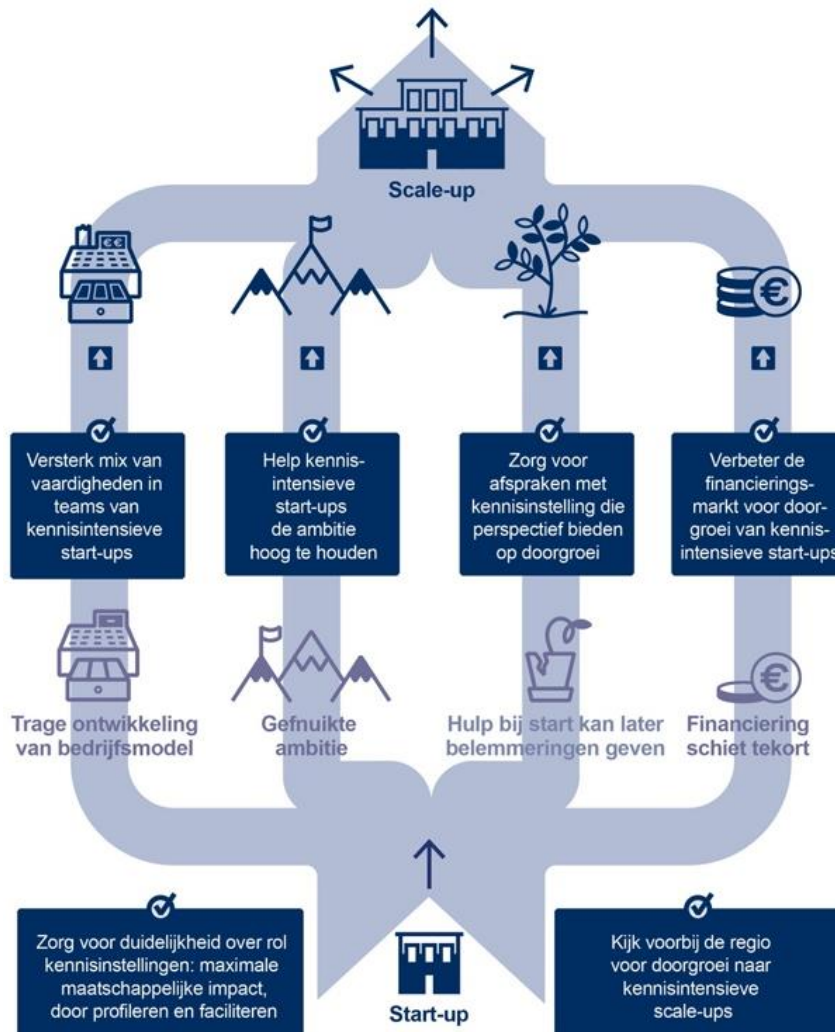
- Versterk de mix van vaardigheden in teams van kennisintensieve start-ups:
  - zorg dat ondernemerschapservaring aanwezig is in het team van de start-up.
- Help kennisintensieve start-ups de ambitie hoog te houden.
- Zorg dat afspraken met kennisinstellingen perspectief op groei bieden:
  - bevorder dat er een modelovereenkomst komt over gebruik van kennis (IE) waarin belangen van startups goed zijn meegenomen;
  - laat kennisinstellingen geen stemhebbend aandelenbelang nemen in startup.

▶ Een betere doorgroei

- Zorg voor duidelijkheid over de rol van kennisinstellingen: zij moeten streven naar maximale maatschappelijke impact op termijn en dus ook naar doorgroei van start-up.
- Kijk voorbij de regio – dus: (inter)nationaal – voor doorgroei naar scale-ups.
- Verbeter de financieringsmarkt voor doorgroei van kennisintensieve start-ups.
  - inzet van publieke middelen kan katalysator en hefboom zijn voor privaat geld

De afbeelding hieronder geeft een overzicht van de zes aanbevelingen.

Enkele concrete mogelijkheden voor actie van de Kamer:

- De rol van kennisinstellingen m.b.t. spin-offs is onduidelijk; de Tweede Kamer kan deze rol verduidelijken door zich hierover uit te spreken ('streef naar maatschappelijke impact op termijn'). De AWTI pleit tegen het idee van kennisinstellingen als aandeelhouder.
- Eerder is er vanuit de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor hoe kennisinstellingen omgaan met intellectueel eigendom. De AWTI merkt op dat de richtsnoeren daarover nog te eenzijdig zijn opgesteld en te vrijblijvend worden toegepast. Vraag de regering toe te zien dat er een modelovereenkomst komt waarin belang van start/scale-ups is geborgd.
- Vraag de regering om de initiatieven om vaardigheden en ambitie te versterken bij kennisintensieve start-ups, zoals incubators/accelerators, te bestendigen met structurele middelen, bijvoorbeeld als onderdeel van de ecosystemen-strategie.
- Het kabinet kondigde eind oktober een nieuw publiek-gedreven 'deep tech' fonds aan, voor kennisintensieve groeibedrijven. Zorg dat hiermee ook private middelen vrijkomen.
- Een internationaal concurrerende regeling voor medewerkersparticipatie helpt kennisintensieve bedrijven internationaal toptalent aan te trekken. De Tweede Kamer heeft hier al in een motie aandacht voor gevraagd. Blijf de regering hierin aansporen.

Verder lezen? [Beter van start - De sleutel tot doorgroei van kennisintensieve start-ups](#)

Kern van het AWTI-advies 'Krachtiger kiezen voor sleuteltechnologieën'

Om mee te kunnen blijven doen op het wereldwijde hightechtoneel, moet de regering actief beleid voeren met meer middelen en een aanpak die zorgt voor weloverwogen keuzes voor onderzoek en ontwikkeling in sleuteltechnologieën.

De rol van de regering is tweeledig: het toedelen van publieke middelen, én het stimuleren en regisseren van de publiek-private inzet: welke specifieke technologieën willen we in Nederland verder ontwikkelen? Beide rollen hebben transparantie, voorspelbaarheid en optimale benutting van deskundigheid nodig.

De regering is niet alléén aan zet. De inzet en keuzes moeten tot stand komen samen met experts, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Deze initiatieven hebben ook publieke financiering nodig, anders lukt het niet om de plannen uit te voeren en in de voorhoede mee te kunnen blijven doen. Wie niet zelf investeert, blijft niet aantrekkelijk voor bedrijven en talent, verliest toegang tot internationale netwerken en verkleint de kans op doorbraken. Meer gerichte publieke middelen trekken meer private investeringen aan.

De keuze voor welke initiatieven kunnen rekenen op publieke middelen moet het resultaat zijn van een weloverwogen proces, met daarin een belangrijke rol voor experts, bedrijfsleven, wetenschappers en maatschappelijke organisaties. Daarbij staan drie zaken voorop:

1. Een gedeeld beeld welke strategische afwegingen en publieke waarden voor Nederland van belang zijn. De regering zorgt daarbij voor een helder afwegingskader.
2. Een transparante werkwijze waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van alle in Nederland beschikbare expertise en kennis en waarbij keuzes op inhoud en volgens het afwegingskader gemaakt worden.
3. De noodzaak om te zorgen dat daarbij, naast de bekende organisaties en experts, óók de frisse blik van jonge onderzoekers en ondernemers wordt benut.

Enkele concrete mogelijkheden voor actie van de Kamer:

- Vraag de regering om nationale coalities te helpen bouwen die langs de gehele kennis- en innovatieketen regionale en nationale initiatieven in sleuteltechnologieën bundelen. Het Nationaal Groeifonds kan extra investeringen in sleuteltechnologieën mogelijk maken. Daarvoor zijn wel stevige coalities nodig van kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties die gedegen investeringsvoorstellen indienen.
- Vraag de regering de ambitie van het themateam 'sleuteltechnologieën' om zich te ontwikkelen als strategisch adviesorgaan te ondersteunen. Dit is *niet* afhankelijk van substantieel aanvullende middelen. Een strategisch adviesorgaan met een brede vertegenwoordiging van departementen, bedrijven, wetenschappers, maatschappelijke organisaties en start-ups én een onafhankelijke beoordelingscommissie zijn nodig voor een transparante aanpak en weloverwogen keuzes.

Verder lezen?

[Krachtiger kiezen voor sleuteltechnologieën](#)

Kern van het AWTI-advies over maatschappelijke transitie

Om innovatieve ondernemers en onderzoekers in staat te stellen zich te richten op maatschappelijke transitie is beleid nodig voor:

- ▶ Een overkoepelend beeld van het Nederland van de toekomst: het 'grote verhaal' achter de veelvoud aan activiteiten die we als samenleving al ondernemen om Nederland te ontwikkelen tot een duurzaam en nog steeds leefbaar land en samenleving. Bouw het verhaal van een toekomstig Nederland op als een reeks vensters (zoals de Canon van de Nederlandse geschiedenis), zet ze op een website en stel het beeld regelmatig bij.
- ▶ Een ingrijpende netwerk-aanpak voor de transitie ('transformatieve coalities'), waarin diverse nieuwe en onverwachte partijen, onder wie wetenschappers, kunstenaars, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties, met elkaar samenwerken en van elkaar leren.

Enkele concrete mogelijkheden voor actie van de Kamer:

- Creëer in de Kamer ruimte voor discussies over vergezichten. Maak daarbij gebruik van wetenschappelijke methoden rondom futuring, scenario's, etc.
- Ontwikkel de kennis van Tweede Kamerleden over het verloop en de sturingsmechanismen van maatschappelijke transitie.
- Vraag de regering te inventariseren welke puzzelstukjes er al zijn voor een wetenschappelijk-geïnformeerd toekomstbeeld van Nederland en welke ontbreken.
- Vraag de regering de mogelijkheid te verkennen voor een ministeriële onderraad voor maatschappelijke transitie.
- Vraag de regering te komen met een strategie op het gebied van transdisciplinaire wetenschap en crossdisciplinair onderzoek (als voedingsbodem voor maatschappelijke transitie).

Verder lezen?

[Versterk de rol van wetenschap technologie en innovatie in maatschappelijke transitie](#)

Heeft u vragen? Neem dan contact op met de AWTI:

Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie
Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
W: www.awti.nl

Patrick Essers (secretaris-directeur)
E: p.essers@awti.nl
T: 070-311 0920

Over de AWTI

De AWTI is de onafhankelijke adviesraad van de regering en het parlement op het gebied van wetenschap, technologie en innovatie. Met zijn strategische en gedegen beleidsadviezen beoogt de AWTI de innovatieve, wetenschappelijke en technologische kracht van mensen, bedrijven en kennisinstellingen in Nederland te versterken. Zo wil de AWTI bijdragen aan een toekomstbestendige Nederlandse economie en samenleving.